

مصاحبه با برادر طباطبائی
مسئول کمیته کشاورزی
جهاد خراسان

نگاهی به وضعیت کشاورزی استان خراسان و فعالیتهای جهاد در این زمینه

■ از جمله تنگناهای موجود در زمینه توسعه کشاورزی می‌توان عدم برنامه‌ریزی صحیح و زمان‌بندی شده، ضعف آموزش کشاورزی و پائین بودن اطلاعات و تجربه کشاورزان در جهت کاربرد اصول صحیح علمی و بهره‌گیری صحیح از امکانات زمین، آب و نهاده‌ها را عنوان نمود.

■ تشکیل شورایی عالی کشاورزی در مرکز و شوراهای کشاورزی بوده است تاکنون بخوبی توانسته است موثر واقع گردد.

■ برابر آمارهای بدست آمده استان خراسان حدود ۱۸ میلیون دام را در خود نگهداری می‌نماید می‌تواند نقش عمده‌ای در تامین نیاز پروتئین دامی کشور دارا باشد.

مقدمه: جهاد سازندگی ارگانی جوشیده از مردم است، نهادی که خالصانه و بی‌ریا به دورترین نقاط ناشناخته کشور راه می‌یابد و با تمام قدرت به رفع محرومیتها، ظلمها و ستمها می‌پردازد و در این طریق نیز از هیچگونه فداکاری دریغ نمی‌کند، که این جزو آئین پابرجای جهادگران است. وصف صفات جهاد در قلم نمی‌گنجد و درک روح جهاد بر همگان میسر نمی‌باشد، ولی بقولی، آب دریا را اگر نتوان کشید، هم بقدر تشنگی باید چشید...

بنابراین در این شماره به معرفی جهاد خراسان از زبان برادر مهندس طباطبائی مسئول کمیته کشاورزی جهاد خراسان می‌پردازیم و نظراتان را به گوشه‌ای از فعالیت‌های این نهاد جلب می‌نمائیم:

س: وضعیت و استعداد‌های کشاورزی استان خراسان به چه صورتی می‌باشد؟

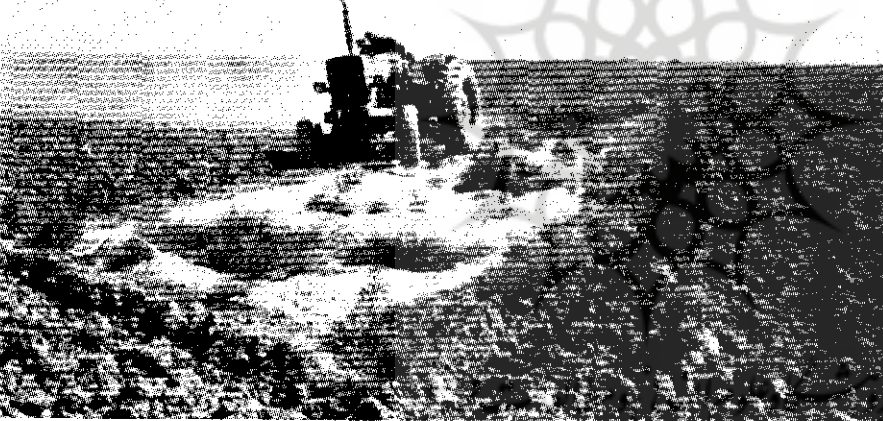
ج: استان خراسان با وسعتی معادل یک پنجم خاک کشورمان دارای آب و هوای بسیار متغیر در نقاط مختلف بوده که میزان بارندگی از شمال با نسبت بارندگی بیش از ۳۵۰ میلیمتر در سال بطرف نقاط مرکزی و جنوبی استان تا حدود ۱۲۰ میلیمتر کاهش می‌یابد. این تغییرات آب و هوا باعث شده است که استان خراسان دارای استعداد‌های متفاوت و فراوانی بخصوص در ارتباط با کشاورزی و تولیدات محصولات زراعی باشد، بطوریکه تا زمانی نه چندان دور استان خراسان یکی از مراکز تولید و صدور غلات و حبوبات و میوه به سایر نقاط کشور بوده است. محصولات عمده استان خراسان عبارتند از: گندم، جو، چغندر، پنبه، زعفران، صیفی‌جات و میوه. در مورد استعداد‌های قابل شکوفائی در کشاورزی استان مطالب زیر قابل ذکر است:

با وجود ۷۵۰ هزار هکتار اراضی آبی و ۵۰۰ هزار هکتار اراضی دیم و ۶ میلیارد و صد و سی میلیون مترمکعب آب کشاورزی و تعداد هجده میلیون رأس دام و ۱۰ میلیون هکتار مرتع که با وجود کیفیت خوب در حال حاضر بازدهی لازم را نداشته و با یک برنامه‌ریزی صحیح می‌تواند به نحو بهتری مورد بهره‌برداری قرار گیرد از مهمترین استعداد‌های ناشناخته در استان می‌باشد. از دیگر استعداد‌های نهفته استان که بعضاً در موقع مطالعات شناسائی شده‌اند عبارتند از:

۱- دشتهای وسیعی در مناطق مختلف که دارای آب زیرزمینی و خاک مناسب جهت توسعه کشاورزی می‌باشد و اخیراً طرح‌هایی جهت بهره‌برداری از این امکانات توسط سازمانهای مربوطه در دست اجرا می‌باشد.

۲- وجود مقدار زیادی آب در تشکیلات آهکی (سنگهای آهکی) که وجود آنها در بعضی از مناطق به اثبات رسیده است که می‌تواند در توسعه کشاورزی نقش داشته باشد.

۳- وجود آبهای فصلی فراوان در مناطق

مختلف استان که آب باران به شکل سیلاب ضمن فرسایش خاک زراعی منطقه هرز رفته که با احداث سدهای مخزنی و بندهای انحرافی می‌توان مقدار زیادی از اراضی جدید را به زیر کشت برده و زمینهای دیم را تبدیل به آبی نمود که این امر نیز در سالهای اخیر مورد توجه خاص جهاد سازندگی قرار گرفته و برنامه‌های اساسی نیز در این زمینه در دست اجرا است.

۴- توان ساخت و تولید قسمت اعظم ادوات کشاورزی مورد نیاز که توسط نیروهای فنی موجود در استان که نه تنها استان را بلکه نیاز چند استان مجاور را نیز تأمین نماید.

س: سیاست کلی جهاد سازندگی در زمینه توسعه کشاورزی و صنعتی منطقه چیست؟
ج: فعالیتهای جهاد صرفاً در روستاها متمرکز است و در برنامه‌های جهاد سازندگی نیز کشاورزان بعنوان محور توسعه روستاها بوده و رشد صنایع نیز عمدتاً شامل صنایع وابسته به کشاورزی، صنایع تبدیلی و بسته‌بندی محصولات کشاورزی صنایع پارچه‌بافی و قالیبافی و سایر صنایع دستی، صنایع پشم‌بافی و ریسندگی و صنایع پشتیبان کشاورزی می‌باشد که طرحهایی نیز در این زمینه در دست اجرا است.

س: کمیته کشاورزی جهاد سازندگی استان خراسان از چه قسمتهایی تشکیل شده است و کار هر یک را بطور خلاصه شرح دهید؟
ج: کمیته کشاورزی جهاد سازندگی خراسان دارای بخشهای زراعت و احیای مراتع، ماشین‌آلات کشاورزی، دام‌پروری و دامپزشکی، آبیاری و حفاری، آموزش کشاورزی، واحد آمار و برنامه‌ریزی و واحد توزیع نهاده‌های کشاورزی میباشد. بخش زراعت: تسطیح اراضی، توسعه کشتهای استراتژیک بخصوص علوفه و گندم، مبارزه با آفات، احیا مراتع و بررسی آب و خاک، توزیع بذر مرغوب و سایر نهاده‌های زراعی بخش دامپروری: تهیه و توزیع علوفه، توزیع دامهای اصلاح شده، پرورش مرغ بومی و ترویج زنبورداری و کرم ابریشم، احداث تأسیسات بهداشتی دام از قبیل آبشخور، اصطبل و حمام ضد کت.

بخش دامپزشکی: مبارزه بر علیه بیماریهای دامی از طریق واکسیناسیون دام و طیور، توزیع داروهای دامی و درمان دامهای بیمار.

بخش آبیاری: احیا و مرمت قنوت، احداث استخر کشاورزی، احداث سیل‌بند و دیوار ساحلی، حفر و تجهیز چاههای کشاورزی. بخش ماشین‌آلات: ارائه خدمات فنی از قبیل ایجاد تعمیرگاههای ثابت و سیار و تولید ادوات کشاورزی.

س: تاکنون جهاد خراسان چه فعالیتهای و اقدامات موثر و اساسی وزیربائی در رابطه با امر کشاورزی انجام داده است؟

ج: اهم فعالیتهای زیربائی جهاد خراسان در امور کشاورزی عبارتند از: احیا و بازسازی قنوت، احداث سدهای خاکی و بندهای انحرافی و کانالهای آبرسانی، ایجاد ایستگاههای پمپاژ و نصب و تجهیز چاههای کشاورزی

ترویج و توسعه کشت علوفه و گندم دیم، اصلاح مراتع مخروبه، اجرای طرح رایگان ضد عفونی بذر، تولید ادوات کشاورزی پمپهای بادی، ایجاد ایستگاههای اوراقی (جهت تأمین قطعات یدکی برای ماشین‌آلات کشاورزی)، احداث تعمیرگاههای ثابت و سیار در مناطق دورافتاده استان، تسطیح اراضی مزروعی، تأسیس آزمایشگاه شیمی آب و خاک

قطعات یدکی و بعضی نهاده‌های کشاورزی و دامی.

۲- تنگناهایی که در اثر شرایط طبیعی و اقلیمی خاص منطقه بوجود آمده که بایستی سعی شود از راههای دیگر جبران گردد از قبیل کمبود آب و میزان بارندگی و نامتناسب بودن پراکندگی بارندگی در طول سال و یا فقیر بودن خاکهای زراعی و یا شور بودن بعضی آنها، که برای رفع آنها می‌توان با رعایت نوع کشت و تناوب کشت و صرفه‌جویی در مصرف آب نمود.

۳- تنگناهایی از قبیل عدم برنامه‌ریزی صحیح و زمان بندی شده، ضعف آموزش کشاورزی و پائین بودن اطلاعات و تجربه کشاورزی، خدمات دامپزشکی از قبیل واکسیناسیون و درمان دامها، بعضاً ضعف هماهنگی در بین ارگانهای دست‌اندر کار

کشاورزی و مسائل روستائی، بیمه نبودن محصولات استراتژیک و پائین بودن قیمت محصولات کشاورزی و دامی نسبت به سایر محصولات صنعتی، نبودن یک سیستم خرید و جمع‌آوری و بسته‌بندی جهت جلوگیری از ضایعات محصولات کشاورزی و دامی و سایر مشکلاتی که می‌توان با اجرای برنامه‌هایی ضربتی و میان مدت بسیاری از آنها را رفع نمود و برای همه آنها راه‌حلها و طرحهایی وجود دارد که بایستی با تخصیص اعتبارات و امکانات کافی و تقویت نهادهای انقلابی با یک بسیج عمومی در رفع آنها هر چه سریعتر اقدام نمود.

س: استقبال مردم از اقدامات جهاد سازندگی چگونه بوده و انتظارات آنان چه می‌باشد؟

ج: جهاد سازندگی نهادی است که پس از

(جهت بهبود کیفیت خاکهای زراعی و آب کشاورزی)، ایجاد مرکز تکثیر مرغ بومی، واکسیناسیون دامها و طیور و احداث حمامهای ضد کت و آبشخور دام، آموزش ترویج کشاورزی و دام‌پروری، آموزش روستائیان.

س: بنظر شما چه تنگناها و مشکلاتی در راه توسعه روز افزون کشاورزی وجود دارد و راه رفع آنها چگونه است؟

ج: تنگناها و مشکلات فراوانی بخصوص بعثت ابعاد وسیع و عمق خرابیهای حاصل از سیاستهای رژیم گذشته در راه توسعه کشاورزی وجود داشته و دارد که به سه دسته زیر تقسیم می‌گردند:

۱- مشکلاتی که در اثر شرایط اجتماعی به کشورمان تحمیل گردید، که راه رفع آن بر همگان روشن است، از قبیل: کمبود لوازم و

فرمان‌تاریخی امام بکار نمود و چون فعالیت‌های جهاد عمدتاً با همت و همیاری خود مردم اعم از روحانی و دانشجو و شهری و روستائی انجام می‌پذیرد

لذا جدای از مردم نمی‌تواند جهاد به مفهوم اصلی آن وجود داشته باشد چون کارهای جهاد در روستاها و مناطق عشایری که از محرومترین اقشار جامعه هستند متمرکز بوده با استقبال و همیاری فراوانی از طرف کشاورزان که سالها در محرومیت و فقر بسر برده‌اند مواجه می‌باشد و این استقبال یکی از مهمترین عواملی است که انگیزه خدمت بیشتر و کارشایانه روزی رادر جهادگر زنده نگهداشته است.

س: هماهنگی بین مسئولین و دست اندرکاران کشاورزی در استان تاکنون چگونه بوده و چه پیشنهادی برای انجام بهتر اقدامات

کشاورزی بوده است تاکنون به خوبی توانسته است موثر واقع گردد.

س: لطفاً ضمن بیان اهمیت دامداری در استان خراسان و کلاً دربرآوردن مایحتاج عمومی مردم کشور، عوارض ناشی از خشکسالی را بیان فرمائید؟

ج: استان خراسان که برابر آمارهای بدست آمده حدود ۱۸ میلیون دام رادر خود نگهداری می‌نماید می‌تواند نقش عمده‌ای در تامین نیاز پروتئین دامی کشور دارا باشد. این رقم که بر اثر افزایش بیش از حد دام توسط دامداران بخصوص در چند ساله اخیر بعد از انقلاب حاصل شده بود یکبارہ در اثر عوارض ناشی از خشکسالی که متأسفانه پیش بینی لازم هم بعمل نیامده بود دچار کمبود شدید علوفه و آب گردید که موجبات تلفات تعداد زیادی از دامهای مناطقی را که دچار خشکسالی شده

۲۵۰۰ لیتر، ساخت تعداد ۱۴ دستگاه تانکر ۴۵۰۰ لیتری و ۶ دستگاه تانکر ۸۰۰۰ لیتری که در کارگاه تانکر سازی جهاد تولید و بر روی شاسی نصب و به مناطق خشکسالی تحویل گردید، ساخت ۶ دستگاه تانکر ۱۰ هزار لیتری ثابت، خرید ۱۵۰۰ تن یونجه از کشتکاران داخل استان، خریداری و حمل و توزیع ۳۵۰۰ تن جواز استانهای شمالی، حمل و توزیع ۲۰۰۰ تن جو خریداری شده توسط اداره کشاورزی، توزیع ۴۰۰ تن سیوس و تفاله خشک، بسیج کامیون جهت حمل علوفه از بنادر.

عملکرد ۴ ماهه سال ۶۳ جهادسازندگی خراسان در ارتباط با تهیه و توزیع نهاده‌های کشاورزی بین کشاورزان و دامداران. اهم فعالیتها عبارتند از:

- ۱- خرید و توزیع ۱۰۰۰۰ حلقه لاستیک عقب تراکتور رومانی، حمل از بندر جلفا و توزیع در بین روستائیان.
- ۲- خرید و توزیع ۲۵۰۰ حلقه لاستیک جلو تراکتور رومانی.
- ۳- خرید و توزیع ۵۰۰ حلقه لاستیک عقب تراکتور جاندیر.
- ۴- خرید و توزیع ۱۰۰۰ حلقه تیوپ از انواع مختلف.
- ۵- خرید و توزیع ۲۰۰ دستگاه سمپاش پستی.
- ۶- خرید و توزیع ۳۵۰ نوع از تسمه‌های مربوط به ماشین‌آلات کشاورزی.
- ۷- خرید و توزیع ۸۰ دستگاه تراکتور مسی فرگوسن.
- ۸- خرید و توزیع ۴۰۰ تن نخ دروگر.
- ۹- خرید و توزیع ۲۰ دستگاه تیبلر جهت جمع‌آوری و بسته‌بندی علوفه.
- ۱۰- خرید و توزیع ۲۰۰ نوع قطعات یدکی دروگر.
- ۱۱- خرید و توزیع ۲۰ تن بذر اسپرس.
- ۱۲- خرید و توزیع ۲۰ تن بذر یونجه از نوع (رنجر).
- ۱۳- خرید و توزیع ۴۰۰۰ عدد داس شامبله.
- ۱۴- خرید و توزیع ۶۰۰ دستگاه تریلی یدک‌کش.
- ۱۵- خرید و توزیع ۲۰ دستگاه شیردوش.
- ۱۶- خرید و توزیع ۲۴۰ تخته چادر.
- ۱۷- خرید و توزیع ۲۰۰ قلم داروهای دامی.
- ۱۸- خرید و توزیع ۵۰۰ کیلو موم و توزیع بین زنبورداران.
- ۱۹- ساخت ۵۰ دستگاه تلمبه بادی جهت تامین آب در مناطق کویری در کارگاه جهادسازندگی

بود فراهم آورد.

س: اقدامات دولت وارگانهای ذیربط در امر پیشگیری از بروز چنین حوادثی چه بوده است؟

ج: در ارتباط با کمک رسانی به مناطقی که دچار خشکسالی گردیده بود ستاد خشکسالی استان با حضور همه نهادها و ادارات مسئول تشکیل گردید و اقدامات ضربتی از قبیل رساندن علوفه و آب برای دامها، تخصیص اعتبارات بلاعوض و اختصاص مقدار کافی وام جهت خرید علوفه به دامداران را انجام داد که در این ارتباط وظایفی به جهاد محول گردید. اقداماتی که توسط جهاد سازندگی خراسان در ارتباط با دامپروری با توجه به امکانات و اعتبارات تخصیصی صورت گرفته در دو بر نامه کوتاه مدت و بلند مدت شرح زیر می‌باشد:

اقدامات ضربتی: ساخت و توزیع ۵۵ دستگاه تانکر چرخدار کشتی هر یک به ظرفیت

مشترک دارید؟

ج: هماهنگی بین مسئولین دست اندرکار امور کشاورزی اغلب اوقات مقطعی بوده و در بسیاری از موارد نیز هماهنگی لازم وجود نداشته که باعث تداخل کارها و دوباره کاری و سرگردانی روستائیان گردیده است. در گذشته نیز تشکیل کمیته‌هایی بخصوص جهت هماهنگی در کارهای توزیعی از طرف وزارت کشاورزی پیش بینی شده بود، از قبیل کمیته توزیع ماشین آلات، کمیته توزیع سنم، کمیته توزیع علوفه که متأسفانه بعلت روشن نبودن سیاستها از مرکز کار آئی لازم رانداشته و نتوانستند هماهنگی لازم را ایجاد نمایند. ولی خلوشیخته‌انه تشکیل شورای عالی کشاورزی در مرکز و شوراهای کشاورزی استانها که یکی از وظایف آن ایجاد هماهنگی بین نهادها و ادارات استان کلاً مسائل

- ۲۰- ساخت ۲۰۰ دستگاه چراغ کارپیت
- ۲۱- ساخت ۵۰۰ دستگاه بشکه ضد عفونی بذور گندم
- ۲۲- ساخت ۵۰ دستگاه تریلی ۳/۵ تن
- ۴ چرخ کمپرسی
- ۲۳- ساخت ۱۰ دستگاه لولرازنوع اوربین جهت تسطیح اراضی
- ۲۴- ساخت ۲۰ دستگاه بیل جلود تراکتور جاندیر.

عملکرد گروه ماشین آلات کمیته کشاورزی جهاد سازندگی خراسان در ۴ ماهه اول سال ۶۳

- ۱- توزیع انواع تراکتور ۵۰۰ دستگاه
- ۲- توزیع انواع دروگر ۳۰۳ دستگاه
- ۳- توزیع تراکتور باغی ۳۷ دستگاه
- ۴- توزیع تریلی ۲ چرخ ۳۱ دستگاه
- ۵- توزیع تیلر ۱۲ دستگاه

عملکرد سه ماهه اول سال ۶۳ گروه دامپزشکی کمیته کشاورزی جهاد سازندگی خراسان:

- ۱- فروش داروهای دامی ۶۹۲۳۸۳۸۳ ریال
- ۲- توزیع داروهای ضد انگلی ۶۰۳۴۸۳۵ ریال
- ۳- توزیع دام ۲۳۰۱۲۰ ریال
- ۴- درمان ضد انگلی و انفرادی ۲۵۵۱۱۱ ریال
- ۵- واکسیناسیون دام و طیور ۱۲۵۵۱۷۷ ریال

فعالیت‌های ۴ ماهه اول سال ۶۳ واحد دامپروری کمیته کشاورزی جهاد سازندگی خراسان:

- ۱- واگذاری ۱۲ راس جوانه نراسیل بین دامداران روستائی
- ۲- توزیع ۸۰۰ جبهه تخم نوغان بین نوغانداران روستائی
- ۳- واگذاری ۵۲ عدد کندوی بازنوبوربین روستائیان
- ۴- ساخت و توزیع ۲۰۰ دستگاه کندوی خالی زنبور عسل توسط جهاد سازندگی بین روستائیان
- ۵- آموزش ۲۰ نفر از برادران در جهت زنبورداری.
- ۶- پروار بندی و نگهداری ۳۵۰۰ راس از دامهای اهدائی امت حزب الله به جبهه‌های حق علیه باطل.
- ۷- احداث ۲۴ دستگاه آبشخور دامی و ۱۶ دستگاه چاه دامداری.
- ۸- اقدامات ضربتی در رابطه با خشکسالی که فوقاً اشاره شد.

عملکرد ۴ ماهه اول سال ۶۳ واحد پمپاژ کمیته کشاورزی جهاد خراسان:

- ۱- آزمایش پمپاژ چاههای کشاورزی ۱۷ مورد.
- ۲- نصب موتور پمپ و راه اندازی ۴۵ مورد.
- ۳- توزیع ژنراتور برق جهت تامین برق ۵ دستگاه.
- ۴- توزیع پمپهای کشاورزی ۵۹ دستگاه.
- ۵- توزیع موتورهای دیزل جهت چاههای عمیق و نیمه عمیق ۳۲۵ دستگاه.
- ۶- توزیع موتور آسیاب ۴۶ دستگاه.

فعالیت‌های واحد دامپروری در رابطه با خشکپالی و کمک به دامداران:

- ۱- تهیه و ارسال ۲۱ دستگاه تانکر آبرسانی برای جنوب خراسان.
- ۲- ساخت و ارسال ۵۵ دستگاه تانکر کششی چرخدار ۲۵۰۰ لیتری به جنوب خراسان.
- ۳- ساخت و ارسال ۶ دستگاه تانکر ۱۰ هزار لیتری ثابت.
- ۴- بسیج ۱۰ دستگاه تانکر آبرسانی سیار جهاد سازندگی بمنظور آبرسانی.
- ۵- خرید ۱۵۰۰ تن یونجه خشک و ارسال به جنوب خراسان.
- ۶- خرید و حمل ۵۰۰ تن جو از خارج استان.
- ۷- حمل ۳۰۰۰ تن علوفه از خارج استان به استان با بسیج امکانات.
- ۸- توزیع ۹۰۰۰ تن علوفه خشک بین دامداران.

■ برادر زنگنه وزیر جهاد سازندگی:

صنعت روستا باید پایه صنعت مستقل و خودکفا در سطح کشور باشد.

■ حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی:

یکی از اهداف انقلاب اسلامی توجه به قشر محروم و مستضعف بویژه به قشر زحمتکش روستائی است.

■ مستضعفین جنوب و یا حواشی تهران و دیگر شهرهای بزرگ در واقع قبل از آنکه مستضعف شهری شوند، مستضعفین روستائی بوده‌اند.

■ هستند روستائییانی که هم‌اکنون نیز در حسرت حضور روحانی و امام جماعتند و از این مطلب می‌نالند.

■ حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی:

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی در بازدید از مجتمع کشاورزی و صنعتی کهنه بیست از توابع مشهد در جمع روستائیان این روستا چنین گفتند: یکی از اهداف انقلاب اسلامی توجه به قشر محروم و مستضعف بویژه قشر زحمتکش روستائی است که خوشبختانه بعد از انقلاب در جهت احیای کشاورزی و خودکفائی و تشویق کشاورزان به امر تولید گامهای موثری برداشته شده است ولی این تلاشها نباید یک جانبه و یکطرفه باشد. ما از شما روستائیان انتظار داریم در امر تولید بیشتر محصولات کشاورزی بکوشید تا انشاءالله بتوانیم به مرز خودکفائی برسیم و از وابستگی نجات یابیم.

■ برادر زنگنه وزیر جهاد سازندگی:

ما اعتقاد داریم که صنعت روستا پایه گذار صنعت مستقل و خودکفا در سطح کشور خواهد بود و ما قصد داریم با ایجاد صنعت روستا از یک اقتصاد تک پایه، اقتصاد تلفیقی‌ای را در روستاها ایجاد بکنیم که به گسترش امر کشاورزی تامین و افزایش درآمد کشاورزی، ایجاد اشتغال فصلی و دائم و فراهم کردن زمینه رشد افکار و خلاقیت کشاورز در روستاها منجر شود.

- جهاد سازندگی بمنظور توسعه در صنعت روستا حدود ۳۰۰ میلیون تومان اختصاص داده است و بزودی دو هزار دستگاه